

Ս Ա Ի Ո Ի Ղ

Ո Ղ Բ Ե Ր Գ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ա Լ Ֆ Ի Է Ր Ե Ա Յ

Եղերական դէպք մահու Սաւուղայ արքային Իսրայէլի նիւթ է ողբերգութեանս : Նախանձ նորա ընդ Դաւիթ , որ յԱստուծոյ էր ընտրեալ յաջորդել զնա ի Թագաւորութիւն Իսրայէլի , եւ սորա բարեսէր հաւատարմութիւն առ օծեալ անդ Տեառն , Յովնաթանու որդւոյ արքայի անշահասէր մտերմութիւն ընդ որդին Յեսսեայ , վասն որոյ եւ լինել զիմադրաւ բարկութեան հօրն , յորմէ եւ քահանայից Աստուծոյ եւ քահանայապետին ահեղ կոտորած , այս ամենայն՝ յեղափոխութեամբ եւեթ ժամանակին՝ մատակարարեն Ալֆիէրեայ ճոխ հանդերձանս ի յօրինուած գեղեցիկ այսր եւ ճարտարահիւս ողբերգութեան , որպիսի դատի ի քննչաց անտի : Առաջի ընծայեմք զսա ընթերցանելեացն , ոչ ի ճաշակ եւեթ հանգամանաց ոճոյ մեծի Ողբերգութիւն , այլ եւ յօրինակ եւ յորդոր նմանութեան . վասն որոյ եւ փոյթ խնամոց տարաք՝ որչափ մեղ զալ էր՝ ճշգիւ գտակաւ ի մերս անդ զմատենագրին միտս փոխաբերելոյ : Իսկ չափս ոտից՝ որպէս եւ այլուր՝ զայն եմք կալեալ , զոր պատշաճագոյնն համարիմք յայս քերթուած , զնորոգեալն իմա ի Բաղրատունւոյ Քերթողահօրէն , որոյ ճապուկ եւ դաշնակաւոր ելեւէջք գեղեցիկս յոյժ համաձայնիցին ընդ փոփոխութեան ազգի կրից , որ ոգի իսկ ողբերգութեանց են :

Հ . Խ . Գ

Գ Ո Ի Ս Ա Ն Ք

ՍԱԻՈԻՂ
ՅՈՎՆԱԹԱՆ
ՄԵԼՔՈՂ

ԴԱԻԻԹ
ԱԲԵՆՆԵՐ
ԱՔԻՄԵԼԷՔ

ԶՕՐԱԿԱՆՔ Իսրայէլի
ԶՕՐԱԿԱՆՔ Փղշտացւոց

Տեսարանն է քանակն Իսրայէլի ի Գեղարու:

ՀԱՆԴԷՍ ԱՌԱՋԻՆ

ՏԵՍԻԼ Ա .

ԴԱԻԻԹ

Աստ ըզսանձ ընթացիցս յորում քոյինդ աջ զիս վարէ ,
Աստուած ամենակալ , քեզ կամք իցեն ինձ արկանել .
Ըջտեղի առից աստէն : Աւանիկ այս լերինք Գեղբուայ
Արդ բանակեալ Իսրայէլի , որ ամպարիշտ Փղղշտացւոյն
Կայ վառեալ ի ճակատուէ : Աստ ի սրմին տայր ոք աւուր
Ի թըշնամի սուսերց ինձ մահ . . . սակայն այդ անկ ի Սաւուղայ . . .
Ո՛վ ապաւում եւ անշնորհ Սաւուղ , զի գու յայր եւ ի ժայռ
Ըջքոյդ վարես նահատակ , ոչ մի նրմին տրեալ զազարս .
Սա քեզ եւ Դաւիթ երբեմն յաւուրց էր ի վահան .
Յիս համօրէն քոյդ ամրացեալ վըստահութիւն , ի վըսեմն
Անդ զիս հաներ ի պատիւ , զըստերդ ընտրեալ ի քէն փեսայ . . .
Մինչ հարիւրեակ պայմանեցեր յինէն կառափ թըշնամւոյն՝
Դշմեայ վարձանս՝ քեզ անդէն հունձ ըզկրկին առբերէի :
Այլ Սաւուղ , տեսանեմ քաջ , ոչ եւս ըզգայ այլ ինքն անձին ,

Չար ոգւոյն յաւուրց բազմաց զի զնա յաւար լըքանէ Տէր .
Եղովկ , զի բնաւ իսկ իցեմք մինչ ի ձեռաց Թողու Աստուած : —
Օ՛ն աղէ փութա՛ , գիշեր , պայծառ արփւոյն տալ զասպարէս ,
Ձի սերկեան կայ նըմին մեծանձն ի գործ յառնել վըկայ .
Եւ դու ինքն , Գեղբուկ , ի յամրագոյն դու ժամանակս
Երթիցես հրէշակաւոր , դարուց ի գաբբա զի գոգցեն ,
Թէ առ սէգ արքայ Սաւուղ աստ անձնամատն եղեւ Դաւիթ : —
Յարիցես , Խորայէլ , ի խորանաց քո հանգըստեան .
Արի եւ եւ գու արքայ , ծն ձեզ հրաւէր տամ տեսանել
Թէ ի մարտի հանգիսից գեռ եւս հըմուտ իցեմ Դաւիթ .
Եւ եւ դու Փղղըշտացիդ անօրէն եւ , եւ տեսիր
Եթէ գեռ եւս տակաւին մահունըս սուր իմ բերիցէ :

ՏԵՍԻԼ Բ .

ՅՈՎԱՆԱԲԱՆ , ԴԱՆԻԹ

- ՅՈՎ . Ձինչ այս ձայն . . . լըսեմ բարբառ որում սըրտիս ծանօթ է ուս :
ԴԱՆ . Գայ՛ որ այս . . . : Ե՛րբ իցէ տիւ . . . ոչ կամէի զերդ գասալիք . . .
ՅՈՎ . Է՛ դու , ո՛ ես . զի՛ գործ իցէ քո զարբուսի խորանաւ .
Օն խօսեաց :
ԴԱՆ . Սա Յովնաթան ինձ երեւի . . . հապա սիրտ իմ : —
Որդիդ պատերազմի , ես եմ , կեցցէ Խորայէլ .
Ձիս քաջ գիտէ Փղղըշտացին :
ՅՈՎ . Ձինչ լըսեմ . ո՛հ Դաւիթ եւեթ
Ձսոյն կարէ պալ պատասխանի :
ԴԱՆ . Ի՛մա Յովնաթան . . .
ՅՈՎ . Ո՛վ երկինք .
Դաւիթ . . . եղբայր իմ . . .
ԴԱՆ . Ո՛վ խնդուեթիւն . . . Բա՛րէ , առ քեզ . . .
ՅՈՎ . Եւ իցէ ճըշմարտիւ . . . դու՛ ի Գեղբուկ . . . : իսկ զխորդ .
Ըջհայրն իմ ոչ զանգիտես : Ասա՛ղ , ըզքէն ունի զիս դող . . .
ԴԱՆ . Ձի՛ կամիցիս . ի մարտի ըզմահ բիւրիցըս հուպ ընդ հուպ
Տեսի , հարայ ես ի գիմի , եւ ընդ երկայն աւուրս ընդ ես
Յերեսաց զուր բարկութեան հօր քում անկայ փախտատական .
Բայց սակայն երկիւղ եւեթ՝ մահ է ըստոյդ առաքինւոյն .
Ոչ , ոչ եւս այլ երկընչիմ : Արդ վըտանգ մեծ ունի զարքայ
Եւ զժողովուրդն իւր , իսկ Դաւիթ կայցէ յանտառս յակաստանի .
Իցէ կենաց տանիցիմ փոյթ՝ մինչ գեռ ըզձեօք փայլատակէ
Սուր անթըլփատից : Ի մահ գիմեալ դամ ես , ի մահ .
Այլ ի դաշտի , զինուց ընդ մէջ , վասն հայրենեաց , ըզմահ քաջաց ,
Եւ վասն անշնորհն իսկ Սաւուղայ որ արդ ըզմահ իմ կարդայ :
ՅՈՎ . Ո՛վ Դաւիթ ամբըծութեան : Դու Աստուծոյ ընտրեալ անշուշտ . . .
Որ ի սիրտ քո զայդոսիկ վըսեմ իմաստըս չընչէ Տէր՝
Հրէշակ զերկնից արձակեաց ի գալըստեան քում առաջնորդ : —
Այլ իբր իցէ քեզ արքային աղէ լինել յանգիման .
Ի Թըշնամի ըզքեզ կարծէ նա դունդ , եւ կամ Թէ կեղծէ .
Եւ զապըստամբ մատնըջի ի քեզ ըզկեղտ արկանէ :
ԴԱՆ . Ա՛հ , շատ իսկ բուռն ինձ եկաց ինքնին ի ծոց իւր Թըշնամեաց
Խընդրել ամուր Թագըտի : Այլ Թէ ընդգէմ ինչ նորա
Ըզգէն նոքին ամբառնայցեն , եւ իմ ըզգէն ձըգեալ լիցի՝
Մինչեւ պարտեալ անկանին : Թող զիմ ապա նախկին ըզվարձ
Եւ նա առ իս գարձուցէ , առեւութիւն նոր եւ ըզմահ :
ՅՈՎ . Եղովկ հայր , է որ զնա նենգէ . վատն այն ժըլիւր՝ Աբեններ
Ըզնովաւ կայ հանապաղ խաբեպատիր բարեկամ .
Այսն այն պիղծ որ բուռն ի սիրտ նորա Թափի՝ է ուրեք
Ձի ժամն ինչ սուղ հանգըստի գոնեա Թողու նա ի Սաւուղ ,
Այլ ոչ երբէք Աբեններեայ դաւ : Ինքն եւեթ լըսելի
Եւ սիրեցեալ ինքն է եւեթ . որ չարարուեստ հրապուրիչ
Ըզաւուութիւն ամենայն որ զգուզնաքեայն իւր գըլիցէ՝
Անստոյդ եւ յեղյեղուկ նըմին հանդէպ նըկարագրէ .
Ի զուր հարսնըդ քո եւ ես՝ ըզհօրն . . .

ԴԱԻ . Ո՛վ հարսն , ո՛վ քաղցր անուն .
Ո՛վ իմ Մէլքող հաւատարիմ : Եւ սիրիցէ զիս տակաւին
Ապառուժ հօրն իւր յոչկամայ . . .

ՅՈՎ . Սիրիցէ զքեզ . . . Աստ է եւ նա . . .

ԴԱԻ . Երկինք , տեսից ըզնա . . . բաբէ : Այլ իբր աստէն ի դաշտի . . .

ՅՈՎ . Հայրն ըզնովաւ խանդաղատէր . ի ցաւան ըզնա յարքունիս
Ոչ կամեցաւ թողուլ միայն , քանզի եւ գուստրն ի գըլխովին
Թէպէտ թախծեալ հանապազ , այլ ի նրմա ներգործէ դիւր :
Ա՛հ , արտասուաց իսկ օթեւան է մերս՝ ցորչափ կաս ի բացեայ :

ԴԱԻ . Ո՛վ իմ սիրուն ամուսին . յիս գէմք տեսլեանորդ քաղցունէնի
Զանցեալ վըշտաց յիս համայն ի բաց արկցեն ըզխշատակս ,
Վանիցեն եւ զհանգերձեալ համայն խորհուրդս ըզվըտանգաց :

ՅՈՎ . Ո՛վ թէ տեսեալ էր քո զնա . . . : Այն ինչ ըզքեզ հաղիւ կորոյս՝
Զարդուց հանգերձանք ցաւոց նորուն եղեն աաղտուկ .
Ցանեալ է մոխիր ի գիսախուիւ հերս անդ գըլխոյն ,
Եւ զայտիւքն ծիրելովք կան արտասուք եւ թալկութիւն ,
Անասման ցաւք անըջունջ ի դողգոջունն անդ ի սըրտի :
Բիւրիցս յաւուրն ի միջոց առ հայրն անկեալ գետնատարած
Տո՛ւր զիմա առ իս , տո՛ւր ըզԴաւիթ , հեկեկալիւր պաղատի .
Տո՛ւր զոր երբեմն ինձ դո՛ւ ետուր , : Եւ ըզհանգերձանք պատառեալ
Եւ ըզձեռան ըզհայրենիս արտասուաթուրմն ողորանէ .
Որ եւ հօրն արտասուք գան . եւ ո՛ւմ իսկ բնաւ եկեսցեն ոչ :
Աբեններ , նա՛ միայն , որ զթալացեալն եւ զկիսամեռ
Հրաման առնէ անդէն կորզել հօրն ի յոսից :

ԴԱԻ . Ո՛վ տեսիլ .

Ա՛հ զորպիսին ինձ պատմես :

ՅՈՎ . Ո՛ տայր թէ ոչ ըզճըշմարիտս : . . .

Քոյդ առ ի մէնջ յանտեսել՝ փառք եւ անգորր սրացան անտես ,
Եւ ի զինուց անդ քաղութիւն . Իսրայելի թաղեալ կան սիրաք .
Փըղըշտացին՝ որ էր երբեմն ընդ քո դրօշիւ թըւէր մանուկ՝
Յաջս արդ նոցուն հրակայանայ , զի առաջնորդ չունին ըզքեզ .
Ըսպառնալեաց լըսեմք բանս եւ թըշնամանք նախատակոծ ,
Ի միջոց փակեալ հովտին , եւ մէք ըզմէնջ անխշատակ .
Եւ իցէն ինչ զարմանք . զի պակասեաց Իսրայելի
Սուսեր համանգամայն եւ զգօնութիւնն իւր Դաւիթ :
Ես որ ոչ անփառունակ ըզկնի հետոց քոց մարտակուիւ
Երբեմն ի դաշտ գընայի՝ աջս ի հարուածն արդ կըթոտի .
Արդ՝ որ ի վըտանգս յաճախակի , խիստ ի կենցաղ
Եւ յինէն բացական ըզքեզ գիտեմ , ո՛վ իմ Դաւիթ ,
Արդ ոչ եւս այլ գողջիր զանձն ի կըշիւս թըւիմ գընել
Ի վերայ տեառն իմոյ եւ հօր , վասն ամուսնոյն եւ կամ որդեաց .
Դո՛ւ , գու ինձ յոյժ սիրելի քան զչա՛հ , ըզհայր , կին եւ զորդիս . . .

ԴԱԻ . Սիրես դու զիս , եւ քան զարժանս . սա եւ ըզքեզ սիրեսցէ Տէր . . .

ՅՈՎ . Որ ըզվարձս առաքինւոյն ոչ յապաղէ արդարն Տէր՝
Տէր ընդ քեզ է : Ի Հռամա զքեզ մերձ յօրհանն անդ Սամուէլ
Ժողովեալ ընկալաւ , եւ շուրթըն սուրբ տեսանողին՝
Իւ եկաց հայրն իմ թագաւոր՝ զքէն մեծամեծս անդ գուշակէր .
Կեանք քո ինձ նըւիրական են ոչ ընդհատ քան սիրելի .

Ա՛հ , վասն քո զարքունեաց լսկ զանգիտեմ ես ըզվըտանգս ,
Ոչ զորս ի դաշտ գոռ մարտի . այլ զարքունի վըանաւրս դաւ
Օթի 'նդ մահու , եւ ըզմահ տայ Աբեններ , ըզմահ Սաւուղ
Բազում անգամ առաքէ : Ա՛հ թանգուզեաց , իմրս Դաւիթ ,
Աղէ գոնեա մինչ ի շեփոր մարտիկ տացէ լեառն ըզընդունդ .
Զի այսօր հարկ իսկ իցէ կարծեմ մատչել ի գործ մարտի :

ԴԱԻ . Իսկ ըզգործն առաքինի գաւոզապէս կամիս ծածկել .
Զիս մինչ չեւ թըշնամւոյն՝ Սաւուղայ անկ է տեսանել .
Եկեալ կամ յամթ առնել եւ լուծանել ի զըղնութիւն
Եւ զսիրտ յաւէտ անմեղկելի . եւ բարկութեան նախ արքային՝
Ապա թէ թըշնամեաց սրանալ սուսերցըն գիմագրաւ : —
Զինչ ասիցես դու , արքայ , եթէ առ քեզ ծառայակերպ
Ըզճակատ խոնարհիցեմ , ես՝ որ գըստերըն քո փեսայ ,
Որ հայցեմն ըզթողութիւն փնասուց՝ զոր ոչ երբէք գործեալ .
Ես՝ քոյդ յառաջ պահապան , մահահրաւէր որ 'ի կորուստ՝

Քեզ ձօնեմ զանձն աստանոր յոնկեր, վահան եւ պատարագ: —
 Ի հռամա արդարեւ ծերունին սուրբ օրհասական
 ժողովեալ ընկալաւ զիս եւ իբրեւ հայր ինձ խօսեցաւ,
 Եւ յիմ բազումս հանէր զոգի, ինքն՝ որ երբեմն ըզնէր որդւոյ
 Սիրեալ գրգռէր ըջՍաւուղ. դարձուած անգուստ զո՞ր ընկալաւ:
 Աստուածային բայց ծերունին ինձ ի մահուն պատուէր առնէր
 Հաւատս եւ սէր առ Թագաւորն, եւ հըլուծիւն կոյր առ Աստուած.
 Ըզվերջին նորին ըզբանս ի սիրտ իմ յայս արձանագրեալ՝
 Մինչեւ առ դուրս տապանին տարայց ի կնիք անջնջելի.
 « Այ եղբւկ դու Սաւուղ, թէ ոչ ի քեզ առնես դու դարձ՝
 Տես ըզգընթով քով ի վերուստ բարձրագիտակ կախեալ զայրոյթ ».
 Այսպէս ասէր Սամուէլ: — Ա՛հ, բայց ըզքեզ, Յովնաթան,
 Իցիւ ըզքեզ գէթ տեսից ազատ յերկնից ի ցամառն.
 Որ յուսամ թէ լինիցիս, լիցուք եւ մեք համանգամայն,
 Եւ Սաւուղ ինքնին՝ ում գոյ դեռ եւս ի զեղ յեղանակել: —
 Եղբւկ, թէ յեթերաց Աստուած ըզանթն արձակիցէ.
 Յահաւոր քինուն ի վրէժ՝ ապիրատիւն եւ զայր արդար
 Գիտես յաճախ հարկանէ: Անգիմագարձ եւ գող մըրրիկ
 Քանցէ, յերկրէ ոստուցանէ, եւ ջախջախեալ բնաջինջ թողու
 Եւ ըզտունկ զապականեալ եւ ըզծաղկունս, միրգ եւ զտերեւ:
 Բազումս ի շնորհս Սաւուղայ առ Աստուծոյ կարէ Դաւիթ:
 Զքեզ ի տեսնան երազոց յողով ի նսապս տեսի ըզքեզ,
 Կերպարան այնպիսի վեհ՝ զի քեզ անկեալ երկրորպագեմ: —
 Զայլ ինչ բա ես ոչ ասեմ, եւ ոչ արժան քեզ ինձ ասել:
 Մինչեւ իցեմ կենդանի, երգուեալ իմ քեզ, մի բնաւ երբէք
 Սաւուղայ մի իջէ ի հարկանել ըզքեզ սուսեր:
 Այլ ի վատ գաւանաց, երկինք, զհարգ ես բաւիցեմ...
 Աստ ի խրախճանս, հեշտից ի ծոց եւ երգաբան յարմարութեանց
 Աստանոր նենգող յոսկւոյն երբէք արբեալ լինի մահ:
 Ա՛հ, ո՞ անտի զքեզ պահիցէ:

ԴԱՒ. Իսրայելին Աստուած եւ տէր՝
 Թէ ինձ կայցէ ազատել. եւ ոչ ողջոյն բանակ քաջաց՝
 Թէ անկանել հասանիցէ: — Այլ աղէ նախ քան թէ ըզհայրն՝
 Զհարսն իմ չիցէ մարթ տեսանել. զի չեւ ծագեալ այդ ոչ մըտից...
 ՅԱՎ. Իսկ ի կակուղ անկողնոց կարծես տուրնջեան նա ակն ունի.
 Արտասուս հեղուլ ըզքէն կանխէ քան զայդն աստէն ընդ իս.
 Եւ աստ աղօթս առ Աստուած վասն հօր խօթի մատուցանեմք: —
 Աւանիկ ոչ հեռագոյնս ինչ ըսպիտակ իմն երեւի.
 Գուցէ եւ ինքն իսկ իցէ. ի բաց առ վայր մի կաց եւ լուր.
 Իսկ թէ օտար ոք ուստեք՝ մի ցուցցես զանձնն պաղատիմ:
 ԴԱՒ. Այգպէս իցէ:

ՏԵՍԻԼ Գ.

ՄԵԼՔՈՂ, ՅՈՎՆԱԹԱՆ, ԴԱՒԻԹ

ՄԵԼ. Գիշեր տաղտուկ եւ մըշտընջեան, ցերբ տեւիցես...
 Այլ ինձ, ո՛հ, եւ արփենին խընգից բերող ինչ յառնէ լոյս.
 Եղբւկ զիս, զի յանդագար կեամ ի խաւար աղձամրղին: —
 Ա՛հ եղբայր իմ, վաղագոյն քո յարուցեալ է այսօր.
 Այլ իմ խոնջ եւս է մարմին, որ երբէք ոչ գիտէն ըզգիւր.
 Ի՞բր ինձ ի գիրգ հանգչել մահձի՞ մինչ սիրելին իմ մերկ յերկիր,
 Փախստեալ, հալածական, եւ երէոց անդ ի խըշտիս
 Ընկողմանի դաւաճանեալ: Ո՛վ գաղանաց բռնագոյն հայր
 Անգուծ Սաւուղ, թէ ըզգըստերդ առնուս փեսայ՝ զի՞ ոչ եւ զկեանս: —
 Լուր եղբայր, ոչ եւս աստէն մընամ ես այլ. ընդ իս թէ գաս՝
 Գեղեցիկս ինչ գործիցեմ. իսկ եթէ ոչ՝ բայց երթայց ես,
 Ըզհեա նորա երթայց միայն՝ գտանել ըզմահ՝ կամ ըզԴաւիթ:
 ՅԱՎ. Կաց դեռ եւս առ վայր մի. եւ զարտասուս քո լըռեցո.
 Ո՞ գիտէ աստ ի Գեղբուէ արգեօք Դաւիթ մեր եկեսցէ...
 ՄԵԼ. Զինչ խօսիս. ի տեղւոյ ուր կայ Սաւուղ՝ Դաւիթ գայցէ:
 ՅԱՎ. Ի տեղւոյ ուր Յովնաթան, ուր եւ Մեղքող՝ յաղնիւ սըրտէն
 Զըգիցի ցանդ Դաւիթ. թէ ի նմա յոյժ առաւել սէր

Քան զերկիր չներգործիցէ՝ ոչ հաւատաս : Իսկ զարմացիմ
Եթէ աստ գալ իշխիցէ :

ՄԵԼ.

Երկինք, ընդ անձն նորա

ՅՈՎ.

Հարեալ ի գող . . . : Այլ եւ այնպէս տեսիլն եւեթ նորա զիս . . .
Իսկ ոչ ուստեք թէ երկիցէ . . . : Թէ գեղեցիկն յանդրոնութեան
Զիրաւացի տացէ՝ ըզգէմ : — Այնպէս բուռն ի խիստ բազդի
Որպէս ի գիւրն անդ է Սաւուղ . եւ արդ յուժոյն իւր վհատեալ .
Եւ զի Դաւթի անյաղթ բազումն ոչ եւս ի վաշտս անդ թըշնամեաց
Ըզուսն նըմին ոչ հորգէ , Սաւուղ անյոյս կայ վարանի .
Այլ գողող՝ ի լուռ կայ . այր այր ի մէնջ յերես նորուն
Ընթեռնումք զի ոչ ի սիրտ նորին բազմեալ կայ յաղթութիւն :
Եւ արդեօք ի ճահ ատեն հասցէ փեսայն քո ի պահու :
ՄԵԼ. Այո , ի ճահ իսկ արդեօք . այլ ի բացեայ է նա . . . անձ մօր . . .
Եւ յիմ վիճակ . . . եղումն զիս :

ՅՈՎ.

Քան զոր կարծես գու՝ մերձաւոր

կայ նա առ քեզ :

ՄԵԼ.

Ո՛վ երկինք . . . այլ զի՛ պատիրս ինձ գընես յոյս . . .

ՏԵՍԻԼ Դ.

ԴԱՒԻԹ, ՅՈՎԱԹԱՔԱՆ ԵՒ ՄԵԼՔՈՂ.

ԴԱՒ.

Ահա առ քեւ իսկ կայ փեսայդ :

ՄԵԼ.

Ո՛վ ձայն . . . ո՛վ տես . ո՛վ խնդութիւն . . .

ԴԱՒ.

Ոչ բաւեմ բարբառել : Եթէ ըստոյդ քեզ գիրկս ածեմ . . .
Հարսն իմ . . . Ո՛վ խիստ նըժդեհութիւն : . . . Մահ , թէ ինձ քեզ ի սմին աւուր
Դուցէ ինչ հանգիստէ՛լ գէթ իմայնոցս աստ կամ ընդ մէջ :
Լաւագոյն իցէ մահ քան վայրենի վարել կենցաղ
Յամայութեան՝ ուր ումէք չես սիրուն , եւ ոչ զումէք քեզ փոյթ :
Սաւուղայ պատքեալ գու սուր , քեզ ահա կամ . հասիր յիս օն .
Աստ գըթասէր յամուսնոյն գէթ փակեացին արտեւանունքս ,
Յարգարեալ ծածկեալ ոսկերք , ու ի ճըշմարիտ ցող արտասուեաց
Լիցին թացեալ ի նմանէ :

ՄԵԼ.

Դու նախասկիզբն , ո՛վ Դաւթ ,

Դու եւ յուսոյս բոլոր վախճան . ան , ինձ ի խնդ քո դարձ լիցի :
Որ ծանունց ի վտանգաց ըզքեզ այնքան ճողպրեաց Տէր ,
Զքեզ աստ ի զուր ոչ ածէ : . . . Ո՛հ զորպիսի յիս պընդութիւն
Տեսիլ եւեթ քո ազդէ . հեռացելումք վասըն քո
Քանի՞ն ես գողայի . այլ ոչ եւս արդ գողցես գողամ : . . .
Այլ զինչ է զոր տեսանեմ . յոր վայրենի եւ խիստ հանգերձ
Զքեզ շուրջ պատեալ ցուցանէ ծայրածաւալք ինձ արշալոյս .
Ո՛վ քաջ իմ , դու մերկացեալ ի բընաւինդ իսկ ի զարդուց .
Ոչ եւս այն ըզքեզ ծածկէ զոր բուն իմ ձեռք անկանէին
Ոսկեճամուկ ծիրանի : Ո՛հ , յայդքանումք գըձձութեան
Ո՞ր արքային հաւատայցէ ըզքեզ փեսայ . ի յայդ զինուց
Սին որ թըւիս զօրական , եւ ոչ ինչ այլ :

ԴԱՒ.

Ի գաշտի կամք .

Այս ոչ են մեղկ արքունիք . բիրտն աստանոր վարապանակ
Եւ սուսեր սըրեալ հատու վայելագոյն են հանդերձանք :
Յարին սերկեան փըղըշտացւոյն նոր ինձ կամիմ ծիրանի .
Դու ընդ իս սակայն յԱստուածն իարայելի ի մեծն յուսա ,
Որ մահու թէ չեմ արժան՝ կարե թափել զիս ի մահունց :
ՅՈՎ. Ահաւսիկ լուսացեալ տիւ . ոչ եւս ի գէպ ինձ թըւի
Դեգերել աստ . զի թէպէտ ի ճահ արդեօք գալուստդ իցէ ,
Բայց սակայն մեզ աշալուրջ ըզգուշութեամբ պէտք են գընալ : —
Յայս ժամուս զոր ամենայն սովոր առ հայրն եմք այգորել .
Դիտեսցուք զիսրդ այսոր ընա պրդասրն ունին հաճոյք .
Եւ սակաւ առ սակաւ թէ յաջալակ չընչիցէ սիք
Ի տեսդ ընա պատրաստեմք , միանգամայն կալեալ զառաջն՝
Զի մի որ բանսարկու ըզքո գարձէդ ըզգացուցէ :
Աղէ դու կայ մեկուսի . գուցէ ուրուք ծանուցեալ

Ըզբեղ՝ մտանել կարասցէ . եւ Աբեններ՝ ի մահ իսկ տալ :
Բեր ի խոնարհ ըզպահպանակող երեսաց , եւ երթ խառնել
Ընդ զօրն ահա յարուցեալ . զանխուլ ինձ ակն անդէն կալիւր՝
Ձի դարձ առ քեզ առնիցեմ , կամ յըզեցից . . .

ՄԵԼ .

Ի մէջ զօրաց

Ձիարդ Դաւիթն իմ թաքցիցի . ո՞ր աչք իւրումն հանգոյն կայտառ .
Ընդ սաղաւարտն խաղայցէ . ո՞ իբր ըզնա կըռէ սուսեր .
Ո՞ այնպէս զէնա ըչկահիցէ : Ա՛հ մի , յամրի եւս ծածկիցիս ,
Քաղցրիկ իմ սէր , մինչեւ ես առ քո երի դառնամ անդրէն :
Ձիս եղնէկ . այն ինչ ըզքեզ գրտեալ թողուլ զքեզ ըստիպիմ .
Այլ առ սուղ ժամ . եւ ապա՝ ոչ , մի՛ եւս այլ թողից ըզքեզ :
Բայց եւ արդ՝ յառաջ կամիմ յանբոյթ , ըզքեզ տեսանել :
Հայեաց աղէ . անդ ի խորս թաւուտ մայրիդ , յաջմէ կուսէ ,
Տեսանես պատկան իմն այր : Անդ յաշխարհէ հատեալ համայն՝
Ձքեզ յաճախ հառաչեմ , ըզքեզ կոչեմ , խորհիմ ըզքեզ ,
Եւ դառնահոս յարտասուն անդ զպառուտ թանամ ըզվէմն .
Անդանօր լեր թագուցեալ , մինչեւ լիցի ժամ յերեւել :
Ըզհաճոյսդ յամենայնի ընուլ կամիմ , ով սիրուհի :
Գնացէք վըստահ . եւ յիս միտք եւ ոչ գործեմ ինչ յանխորհուրդ .
Սիրեմ ըզձեզ , ձեզ պահեմ զանձն եւ յԱստուած լոկ գընեմ ըզյոյս :

ԴՅԻ .

ՀԱՆԴԵՍ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՏԵՍԻԼ Ա .

ՍԵՒՈՒՂ , ԵՐԵՆՆԵՐ

- ՍԵՒ . Գեղեցիկ արշալոյս . ոչ ի յթոց արիւնըռուշտ
Սերկեան արփին ելանէ , բարերաստիկ խոստացեալ տիւ : —
Ո՛վ իմ անցեալ ժամանակք , ո՞ր այժմ , աւանդ , ո՞ւր իցէք .
Ոչ յառնէր երբէք Սաւուղ յիւրոցն ի դաշտ տապաստակաց ,
Թէ չէր վըստահ՝ ընդ երեկն յաղթող ի քուն մըտանելոյ :
- ԵՐԵ . Եւ արդ , արքայ , ուստի՞ երկիւղ . ըզփղըշտականն ո՞չ դու ինքնին
Յառաջն հարեր զսիգութիւն : Որչափ յայս մարտ յամր ընթացիս ,
Լիազոյն եւ վէհ պըսակ առցես , ասէ քեզ Աբեններ :
- ՍԵՒ . Ո՛հ զիարդ ի մարդկայնոց իրացն ի գէտ , ով Աբեններ ,
Այլազգ ունի մանկութիւն քան զոր ալիք՝ ըզհայեցուած :
Մինչ անվըրդով ի բազուկ ըզհաստաբուն ոտտախիտ ձող
Ձոր հազիւ այժմիկ ձըգեմ՝ ես ճօճէի , ո՛հ եւ ես անդ
Ձինչ իցեն խէթք՝ գիտէի ոչ . . . բայց ո՞չ զարբուն թէ լոկ տիոց
Իմ կորուսեալ է աստէն : . . . Յանկարծ ընդ իս գոյր տակաւին
Ամենակալ Աստուծոյ բազուկն անյաղթ . . . կամ թէ իցիւ
Աստէն ընդ իս գըտանէր քաջն իմ Դաւիթ . . .
- ԵՐԵ . Իսկ զինչ եմք մեք .
Մի չիք առանց իւր յաղթութիւն : Ո՛հ թէ ըզդոյն էր ինձ կարծել ,
Ոչ եւս յայլ այնուհետեւ զսուր մերկէի՝ բայց յիմ թէ լանջ :
Քոյդ համայն աղետից Դաւիթ պատճառք եւ հեղինակ . . .
- ՍԵՒ . Է՛հ , իմ համայն աղետից ահեղագոյն եւս է աղբիւր . . . :
Իսկ զինչ . յինէն թանգուզէ՛լ կամիս զկենաց իմ զարհաւիրս .
Ա՛հ , թէ որդւոց սիրասուն չէի ես հայր՝ որպէս այսօր ,
Ձի՛ փոյթ էր ինձ յաղթութեան , զի՛ տէրութիւն , զի՛ բնաւ իսկ կեանք .
Յարդ ինձ գոյր յաւուրց բազմաց ի թըշնամի սուսերաց մէջ
Ձանձն իմ հոսել գահավէժ , եւ զոր արդ կեամ զաւուրքս ահեղ
Ի սոյն կարծեալ էր իմ հընարս : Այս քանի՛ ամբ իցեն այսօր
Ձի եւ ոչ խուն մի ժըպիտ տեսաւ յերեսս իմ ծագելոյ .
Բազում այն է զի եւ որդեակքն իմ անձկալիք՝ յիւրեանց գորովս
Ձսիրտ զիմ ածեն ի բարկութիւն : . . . Վայրագ , պըղտոր եւ անըմբեր ,
Յանգ նեխասաստ , անձամբ անձին՝ ցանգ եւ այլոց ծանրանամ .
Խաղաղութեամբ՝ խընդրեմ ըզմարտ . ի մարտի անդ խաղաղութիւն .
Ի բաժակս յամենայն գաղտնի ըմպեմ ես մահադեղ .

Եւ յամենայն սիրեցիս ըզթըշնամի զոք նրկատեմ.
Քընթուշ պատառաք ասորնական՝ փուշք ընդ ինեւ թըւին գաժան .
Տանջանք եւ քունն համառօտ . երազք զինեւ անգոհական :
Զք եւս . ո՛հ , ո՛ հաւատայր . ինձ յարհաւիրս է եւ շեփոր ,
Արհաւիրք սասանութեան է Սաւուղայ մարտին շեփոր :
Տես , քանի՜ յիւրոց փառաց տարիացեալ կայ աստանոր
Տուն Սաւուղայ . տես աղէ , իցէ՛ այլ եւս ընդ իս Աստուած :
Դու , դու ինքնին (ա՛հ գիտես քաջ) երբեք՝ զոր ետդ ինձ թըւիս .
Զերմն եւ ըստոյդ բարեկամ , ազգակըցորդ ինձ , եւ մարտիկ ,
Եւ զօրովոր աննըկուն , վահան փառացըն Սաւուղայ .
Եւ մերթ շնթող արքունեաց , նախանձարեկ եւ նենգաւոր
Եւ թըշնամի գաւաճան . . .

ԱԲԵ .

Արդ զի անձին ըզգաս այժմիկ ,
Օ՞ն յուշ ի միտըդ բեր , Սաւուղ , զանցեալ ըզկեանքս քո համայն :
Խըռովք սրտիդ համօրէն (բաբէ եւ զի ոչ տեսնես)
Անգոհսա ի կաղաղից ելին Հռամայ տեսանողաց .
Ո՞ նախ ասել քեզ իշխէր թէ պառակտեալ գոս յԱստուծոյ .
Լիբրն այն եւ ժանտ ծեր նենգամիտ եւ փառամոլ Սամուէլ ,
Ում արձագանգս հընչէին դապք ամբօխից իւր կեղծաւոր .
Ի գըլնոյդ անդ շողացեալ գիտէր աջք նախանձարեկ
Զարքունականն ըզպըսակ՝ զոր իւր արդեօք կարծեալ լինէր .
Եւ մինչ զալեօքն ըստիտակ իբրու ածեալ իմն էր ըզնա՝
Եւ ահա անդ միական խորայէլի ազանց հաճոյք
Հողմոյ ըզտենչ տայր նորա , եւ զոք մարտիկ ընտրէր յարքայ .
Այս եւեթ , այս մեղք են քո : Եւ մինչ ապա դու կասեցար
Նըմին լինել արբանեակ , այնուհետեւ լըռեաց եւ նա
Զքեզ յԱստուծոյ կոչել ընտրեալ : Եւ այս եւեթ նախ զառաջին
Ըզքոյին միտս ամբօխէր . եւ ազգական բանիւքն ապա
Յամբոկ ըզգործըն տանէր Դաւիթ . այո , դա վեհ ի մարտ
Այլ գերի ամենեւին եւ հանապազ Սամուէլի ,
Եւ ի Սեղանն առաւել քան յասպարէզ յորդորագոյն՝
Մարտիկ բազկան էր իւրով , սակայն ի սիրտն քահանայ :
Օն զըստոյսն ի սուտ զարգուց մերկեա ծանիր ըզճըմարիտն .
Ես քոյդ ծընեալ յարենէ . փառք քո եւ ինձ են համայն փառք .
Այլ Դաւիթ ոչ բարձրասցի՝ չեւ առ աթուր հարեալ զՍաւուղ :
Դաւիթ ատեամ ես ըզնա Այլ զիմ ետու նըմին ըզգոռստոր
Ի նութին : Ա՛հ , ոչ գիտես . — Զայնն այն ինքնին , տիրական ձայն ,
Որ զիս գեռ ըզպատանեակս ի բազմագոյն կոչեաց գիշերս ,
Երբ ես անոք եւ նրսեմ՝ այնքան ի բաց ի գահոյից
Կայի ըզձիւքն իւր համայն , ինքն ըզգիշերս եւ արդ բազում
Ինքն ահագին բարբառի , ի բաց վարէ եւ որոտայ
Ի գոգիւն մըրըրկալից եւ մըռմըռեալն կոհակաց .
“ Եւ դու Սաւուղ , եւ Սաւուղ Պատկառելի եւ սըրբազան
Կերպարանք տեսանողին՝ զոր յերազի անդէն տեսի՝
Մինչ չեւ էր ինձ ծանուցեալ զի թագաւոր կամեր զիս Տէր ,
Սամուէլ՝ արդ յերազի յայլ ընդ այլոյ յայտնի ինձ գէմս :
Ի խորին ես յաղջամուղջ եւ յահաւոր կացեալ ի ծմակ՝
Ըզնա ի լեռուն լուսակէտ վերաբազմեալ նրկատեմ .
Առ ոտան ի գուճըս կայ Դաւիթ . եւ ըզգըլնոյն իւր ծերունին
Զիւղ ծաւալէ Բարձրելոյն , եւ ահեկան անդէն ձեռամբ
Որ ընդ հազար ասպարէզ մինչեւ ի գլուխս իմ գոյ ձրգի՝
Կորզէ զպըսակս ի վարսից եւ ըզԴաւիթին կամի պատել :
Հաւատայցես . Դաւիթ նըմին երկըրպագեալ չառնու յանձին .
Եւ յակնարկի լայ եւ գոչէ զի յիմ դարձեալ գիցէ գըլուխ —
Ո՛վ տեսիլ ա՛հ իմ Դաւիթ . դու ինձ ապա դե՞ռ եւս հնազանդ ,
Դե՞ռ ինձ փեսայ դու , որդի , եւ հըպատակ հաւատարիմ
Եւ բարեկամ Ո՛վ ցապմանս . խըլէլ ըզթագ ճակատուս .
Դու՛ որ այնքանի լըրբիս , չար ծեր , գողասլիւր :
Ո՛վ ես դու որ զայդ ի միտս իսկ իւր անցոյց՝ կորիցէ : —
Այլ ինձ չեղուկ զի աւանիկ ի ցնորս անկեալ

ԱԲԵ .

Կորիցէ՛
Որ Դաւիթն է , կորիցէ . եւ ընդ նըմին հետախաղաղ
Կորիցենէրազք , աղէտք , անուրջք համայն եւ արհաւիրք :

Տ Ե Ս Ի Լ Բ .

ՅՈՎՆԱՅԵԱՆ, ՄԵԼԻՔՈՂ, ՍԵՒՈՒՂ, ԱՐԵՆՆԵՐ

- ՅՈՎ. Խաղաղութիւն ընդ արքայի :
- ՄԵԼ. Եւ 'նդ հօրն իմոյ իցէ Աստուած :
- ՍԵՒ. . . . Ընդ իս ցաւք հանապազ : — Ի հեշտական այսօր ի յոյս
հախ քան զաւուրց սովորոյթ կանխեալ էր իմ առաւօտել . . .
Այլ արդ զերդ մեզ անապատի ցընդեալ լուծաւ յոյս բովանդակ : —
Եւ զինչ օգուտ, որդեակ իմ, յապաղել զմարտն այսուհետեւ .
Երկիւղ հարուածոյն քան ըզհարուածն է գրծընդակ .
Թող դա հասցէ միանգամ : Ամիմ այսօր զի տայի մարտ :
- ՅՈՎ. Այսօր առցի յաղթութիւն : Աղէ ի յոյս դարձիր անգրէն
Հայր, ի քեզ՝ ոչ երբէք յոյս քան ըզսերկեան էջ իրաւամբ .
Զուարթասցին ոչ աչք քո . ի սիրա իմ իսկ է յաղթութիւն .
Սոյն այս դաշտք ի թըշնամի լիցին ծածկեալ գեղ գիականց .
Ճարակս ահաւոր այսօր հաւուց թողեալ լիցի . . .
- ՄԵԼ. Ի գահլիճ անդորրագոյն, հայր, յարքունիսդ յետ սակաւուց
Դարձ առցուք : Դու ի միջի յաղթանակաց քոյ բազմելով՝
Դու յայնժամ խընդագգեցիկ, եւ զգուստրդ ի կեանքս դարձուցես
Ըզփեսայն իւր պարգեւեալ . . .
- ՍԵՒ. . . . Իսկ զինչ . երբէք չառցին ըզկայ
Ի քոյ աչաց արտասուք : Այս իսկ իցեն քաղցր երեւոյթք
Որ զՍաւուդայ պարտասեալ սիրտ զաղաղուն փրթթեցուցեն .
Այդպէս ցաւոցս իցես դիւր : Դուստր արտասուաց, հեռի՛ աստի .
Եւ, թող զիս, գընա ի բաց :
- ՄԵԼ. Աւաղ զինեւ . . . եւ զի համբուն
Հայր, դու ոչ կամիցիս զի արտասուս ես իշուցից . . .
Հայր, եւ ո՞ զոգիս ի գոյն խորասուզէ . ո՞ թէ ոչ դու :
- ՅՈՎ. Աղէ լուռ լեր, Մեղքող . ծանրանալ հօրն կամիցիս : —
Ուրախ լեր, բերկրեա, Սաւուղ . ահա մարտի եւ յաղթութեան
Սիւք դուրս ընդ դաշտըն գիմէ . այս ի ծագել առաւօտուս
Էջ յերկնից ոգի մարտիկ, որ զընաւ հեղցի զիսրայելիւ .
Եւ ի սիրտդ իսկ քո ընդ փոյթ յաղթանակին գայցէ խրախոյս :
- ՍԵՒ. Իսկ անհանձար բերկրութեանդ զիս մասնակից խընդրիցեն, զին : —
Զինչ յաղթանակ . . . զինչ ոգի . . . Այսօր լացէք ամենեքին .
Այսօր՝ կաղնին հինաւուրց, ուր տարածերն ոստս ամրաբերձ
Ամբարձցէ նա այսօր ըզթառամեալ արմատս ի վեր :
Ամենայն ինչ արտասուք, մրիկ, արիւն, եւ համայն մահ .
Պատառեցէք ըզհանգերձ . մոխիր ի գլուխս հոսեացի .
Այո, այս օր կատարածի . վերջին կացցէ մեզ այսօր :
- ԱՐԵ. Քանիցս առ ձեզ ասացիք՝ եթէ տաղտուկ ձեր կերպարան
Ըզդառն յարքայ տառապանս հանապազօր առաւելուն :
- ՄԵԼ. Իսկ աղէ զինչ . թողուցովմբ ըզսիրելիդ մեր ըզհայր :
- ՅՈՎ. Քեզ եւեթ անկ ինչ իցէ կալ առ նրմա, կւ քոյդ ի բռին . . .
- ՍԵՒ. Զինչ իցէ . զայրոյթք ի գեմըս որդեկաց իմ ծագէ .
Ո՞ նոցին թըշնամանող . մի՞ արդեօք դու ես Արեւներ .
Արիւն իմ են այսօրիկ, ո՞չ գիտես : . . . Լուռ լեր եւ յուշ քեզ . . .
- ՅՈՎ. Ո՛հ, այո՛ արիւն եմք քո . պատրաստ համայն տալ զայն ընդ քո . . .
- ՄԵԼ. Ա՛հ, հայր, իցէ թէ անձին ինչ յանկութեան միտ գընիցեմ՝
Մինչ զիմս ի քէն հայցեմ փեսայ . ես զախոյեանդ եւ զգորութիւն
Խորայելի, զբարձր արհաւիրս Փրղըշտացուց խընդրեմ ես, հայր :
Ո՞չ աղէ ի ցնորական ժամս ի քոյինըդ տաղտուկութեան,
Յաղիոդորմն անդ ի խորհուրդք քո մահու, ո՞չ ապաքեն
Դաւիթ քեզ դիւր առբերէր երկնազդեցիկըն նուագօք .
Ասա, հայր, ո՞չ գա նըշյլ իմն էր ի քոյդ յաղթամուղ :
- ՅՈՎ. Իսկ եւ իմ, գիտես դու քաջ, սուսեր ածեալ է, հայր, ընդ մէջ .
Այլ ո՞ւր սուսերս իմ իցէ՝ թէ ոչ իմոցս այս քնացից
Մեծաթուռնդ տրոփիւնք ոսից քաջին քաջաց չքտան ըզլայի :
Լինէին բանք ըզմարտէ եթէ աստէն լեալ էր Դաւիթ .
Անշուշտ իսկ էր յաղթութիւն :

ՍԵՒ .

Ո՛վ իմ անցեալ ժամանակք . . .

Ո՛վ զուարթուն յաղթութեան փառաւորեալ իմ դուք աւուրք . . .
Աւանիկ կարգ ըստ կարգէ վեհ յաղթանակք իմ գան հանգէպ .
Դարձ առնեմ ի բանակէն , յապաժոյժ քիրան եւ ի փոշի .
Ընդ մէջ շիջեալն հրապարտութեան ահա առնում ձեմ ըզձեմի .
Եւ առ Աստուած օրհնութիւնս . . . : Առ Աստուած , ես . . . զինչ խօսիցիմ : —
Ի լուր իմոցս աղօթից ունին երկաթի է Աստուծոյ .
Համրացան իմ շըլթունք . . . : Ո՛ւր փառք իմ դուք . ո՛ւր , ո՛ւր արիւն
Սատակելոց իմ թըշնամեաց . . .

ՅՈՎ .

Զհամայն գրացես ի Դաւիթ . . .

ՄԵԼ .

Այլ ոչ , ընդ քեզ ոչ է Դաւիթ . դու յերեսացդ հալածական
Մերժեցեր դու ըզնա , դու ըզնորին խընդրեցեր մահ . . .
ԸզԴաւիթ , ըզքո զորդեակ . ըզքեղեցիկն ի դործն քո .
Ըզհամբոյրն այն եւ ըզքօն , քան ըզփայլակն ի հնազանդել ,
Քեզ եւ ի սէր ջերմագոյն յոյժ քան զորդիս : Ա՛հ ներեա , հայր . . .

ՍԵՒ .

Արտասուք յաճա իմ եկին . ո՛հ , յանսովոր յայս արտասուս
Ո՛վ որ ինձ բուռն աստ լինի . . . : Օն զիմ անթաց թողէք ըզքիբս :

ԱՐԵ .

Լաւագոյն իցէ քեզ , տէր , ի խորանիդ մեկուսանալ .
Ես ընդ հուպ զգորուդ հանգէս ցուցից քեզ կազմն առ ի գուպար .
Եկ աղէ , եւ լեր անշուշտ եթէ ինչ ոչ գոյ ի Դաւիթ . . .

Տ Ե Ս Ի Լ Գ .

ԴԱՒԻԹ , ՍԱՒՈՒՂ , ԱՐԵՆՆԵՐ , ՅՈՎՆԱԹԱՆ , ՄԵԼՔՈՂ ,

ԴԱՒ .

Իայց միայն անմեղութիւն :

ՍԵՒ .

Զինչ տեսնեմ :

ՄԵԼ .

Ո՛վ երկինք :

ՅՈՎ .

Զքի գործեցեր :

ԱՐԵ .

Ա՛յ յանդուգն . . .

ՅՈՎ .

Հայր . . .

ՄԵԼ .

Հայր , ըզսա դու ինձ ետուր :

ՍԵՒ .

Ո՛վ տեսիլ :

ԴԱՒ .

Տէր իմ արքայ , դու ըզգըլուն զայս պահանջես .
Ում ի բազմաց ես ի խընդիր , ահա ես զայն քեզ տաբերեմ .
Հատ ըզնա , զի քո իսկ է :

ՍԵՒ .

Ո՛հ , զինչ լըսեմ : . . . Դաւիթ , . . . Դաւիթ . . .

ԴԱՒ .

Աստուած ոմն ի քեզ խօսի . զքեզ ոմն Աստուած ամէ ինձ աստ . . .
Այո , արքայ . այն Աստուած՝ որ միայնն է . Աստուած՝ որ զիս
Ի յԵլա գեռ եւս երկչոտ մանուկ անփորձ վարեալ պընդէր
Ի ճակատ ամբարհաւաճ հրակայարեքձ գոռոգութեան
Անթըլփատին Գողթութուն՝ ի խրոխտացեալն վառ յերկաթ .
Այն Աստուած , որ եւ ապա ընդ քո զինուք սարսափելի
Յաղթութիւն ըզյաղթութեամբ ամեալ կուտէր . որ անքընինն
Ի խորհուրդս՝ նըսեմ բազկաւս իմ մանկական ըզլուսաւոր
Վըճարել գործ հաճեցաւ . արդ այո , նոյն ինքնին Աստուած
Զիս առ քեզ ընդ յաղթութեան հասուցանէ : Աղէ յոր դէմ
Իցեն քեզ կամք՝ ընկալ զիս . ի զօրական , կամ զօրավար՝
Եթէ յայդ չափ ինչ բաւիցեմ : Տապալեցի նախ թըշնամին ,
Յընդիցի ի հիւսիսի չընձմունս ամպոց այն մառախուղ
Որ ըզքոյին գահոյիւք շուրջանակի խուռն ամբառնան .
Եւ ապա վարձահատոյց մահու լիցիս ինձ , ո՛ Սաւուդ :
Մահն իմ քեզ յայնժամ եւ ոչ առ ի մի քայլ տացէ վաստակ .
Դու , արքայ , հրաման տացես . “ Մեռցի Դաւիթ ” , եւ վաղ ընդ փոյթ
Պատահեցի ինձ Արեւնէր : — Ես ոչ աւից սուր , ոչ զասպար .
Չէ օրէն ինձ յարբունիս անդ լիազօր իմ տէրունչոյն
Զէն զանձամբ զայլ բայց ըզխոնարհ առնուլ ըզսէր եւ զազաչանս ,
Եւ համբերող զանմեղութիւն : Արժան իսկ է՝ թէ Տէր կամի՝
Ինձ իբր ըզքո որդի , եւ ոչ ստիս որ մեռանել :
Աւանիկ եւ տոհմիս մեր հօրն առաջնոյ այն որդի՝
Ի լերին անդէն բարձու կայր ըզքընիկ ձօնել զարիւն .
Եւ ոչ մի ի նմա աննարկ , ոչ մի շարժիւն՝ քան զհըլութիւն .

Հայրենին ընդունաւ աջ՝ վերամբարձեալ էր ի գլխուէր, իսկ նա յահեակն համբոյր ածէր : — Սաւուղ ետ գող, բառնայ Սաւուղ :
Նստաւ անուռն իմ լու եղեւ, նա ինքն ընդոյն արգ տայ հողմոյ :
Նա մեծ արար, նա արգ յոչինչ զիս լուծանէ :

ՍԱՒ .

Ո՛վ, զորպիսի
Հոծեալ մէգ ի հինաւուրց աչացս այդ բանք պատառեն .
Ո՛հ, իբր ի սիրտս իմ հընչէ . . . : — Դաւիթ, խօսիս դու քաջութեամբ .
Դու քաջ եղեր, ով Դաւիթ . այլ զաչացու հրապարակութեամբ
Դու նախապէս զիս իշխեցեր, եւ յիմ վերայ ըզքեզ կանգնել .
Դու զիմ խորեւ գրորուտիս, դու զիմ ըզքեւ արկանել լոյս :
Եւ թէ իմ չէր քո լեալ եւ տէր, արժան ինչ էր նորեկ մարտիկն
Ըզծեր մարտիկան արհամարհել : Դու որ մեծանձն յոմմեայնի՝
Բայց ոչ, ի սմա ոչ ցուցար : Ըզքէն գրասերքն Խորայեւի
Երգէին . “ Դաւիթ հազարս հարկանէ քաջն, հարիւր՝ Սաւուղ , , :
Ն՛հ, դու ըզսիրտ զայս հարեր, Դաւիթ, հարեր դու կարեմէր .
Զի՛ ընդգէմ ոչ գողգէիր . “ Բա՛ ի տիոյն արբուն՝ Սաւուղ
Ոչ ըզհազարս ինչ միայն, այլ եւ ըզքիւրս վանէր՝ Սաւուղ .
Նա ինքն է յաղթող մարտիկ . ինքքն Սաւուղ՝ որ զիս հաստեաց , , :

ԴԱՒ .

Ո՛հ, շատ իսկ զայդ ասէի : Այլ որ զփականս քո լըռեւեաց
Ունէր՝ սա, հրգորագոյն եւս ասէր այրս այս Աբեններ .
“ Եղբ՝ զորացեալ է Դաւիթ ի շուրթն ի սիրտ բազմամբոխին .
Դու թէ զնա ոչ մեռուցանես, ո՛նրմին սանձ գիցէ, Սաւուղ , , :
Իսկ չիմ՝ նըւազ արուեստիւ, բայց եւ յողով ճըշմարտութեամբ
Հիմ առ արքայ ըզմի զայս ոչ ասէիր, ով Աբեններ .
Թէ “ Լաւ քան զիս է յոյժ Դաւիթ, վստի այն ասեամ ես ըզնա ,
Վստի այն մախամ խէթ ի սրտի, եւ ըզնորտ խորհրեմ ըզմահ , , :

ԱՐԵ .

Անորէն . իսկ եւ յաւուրն՝ յոր գընացեր գաղտագողի
Զի ընդ քո մարգարէից խորհուրդս ի մի չըջընջիցես .
Երբ տեսաւ քո արքայի ծածուկ ըզհաղթ ժանտ լարէիր .
Եւ մինչ ի գիրկ փըղշաւացոյն անկեալ, ի մէջ անդ թըշնամեաց
Պըղծոց՝ աւուրս առնէիր պիղծ, եւ լըռեւեայն՝ զայդ ընդ նըմին
Կըցորդութիւն մեզ պահէիր, եւ ինչ ալէ զայդ ասացի՝
Եթէ եւ դուն գործեցեր : — Ո՛ղքեզ ի սիրտ անդ արքայի
Ո՛ր զառաջինն անդ գընէր : Ո՛ յիւրն առնուլ ըզքեզ փեսայ
Հարժէր ըզկաման արքունի . ո՛ այլ ոք . — լու Աբեններ . . .

ՄԵԼ .

Ո՞ . — ես ինքնին . ես ըզԴաւիթ փեսայութեան առնկալայ .
Ես էի որ ցանկացայ, ես ընդ գործոցն հարեալ ի գեղ .
Ինքն առաջին իմ հեծութիւն . ինքն իմ մըտաց ծածուկ խորհուրդ .
Նա ինքն իմ յոյս, նա միայն՝ նա իմ բոլոր կենդանութիւն :
Եթէ էր եւ ի խոնարհ երբէք պայման չըրջեալ Դաւիթ,
Այլ սըրտիս իմ առաւել հաճոյ գըտեալ էր նա ինքնին
Քան զնաւ ոք այլ վնչ թագաւոր, ում արեւելք ծուներ ամ իցեն :

ՍԱՒ .

Այլ ալէ իցէ, Դաւիթ, զԱբեններեայ քեզ զըշտամբանս
Ի գերեւ հանել : Ասա . ո՛չ յԱյլաղգին իսկ դու անկար .
Ո՛չ դու զժանտ խեռութեան սերմանս արկեր յիմ ժողովուրդ .
Ո՛չ դու եւ զկեանս իմ ինքնին, արքայիդ քո եւ հօր երկրորդ
Ո՛չ նենգեալ բազում անգամ դաւաճաներ :

ԴԱՒ .

Ահաւանիկ
Սա ընդ իմ պատասխանի տացէ՝ գրօշակ քո ծիրանւոյդ :
Ճանաչիցես ինչ ըզդա . առ եւ տեսչիր ո՛չ քո իցէ :
Տուր տեսից : Զի՛նչ այս . այդ իմ է : . . Ուստի՛ բարձեալ է քո . . .
Ի թիկանց քոց, արքայ, ի ծիրանւոյդ, սուսերս այսու
Ես ինքնին հասի ըզդա : — Արքայ, յիշէս ինչ զԵնդագդա .
Անդ, ուր դու ըզտարագրեալս հալածէիր անգութ ջըմահ,
Անդ, անկեալ փախըստական առանց ուրուք օդնականի
Կայի ես յանձաւին՝ որ յաղբերէն զանուռն ունի :
Քո թողեալ ըզքաջս համայն ապառաժուտ գըրանն ի պահ՝
Ի քընքուշ պաղպաղունս անդ միայնիկ հանգըստաւետ
Զայս ի քընոյ փակէիր : . . . Բաբէ, ոգիդ քո առլըցեալ
Յարիւն բոլոր եւ ի քէն, եւ դու ի քուն նընջէիր :
Յա աղէ զիւրիս ինձ քան ըզքեզ հարեալ ընդ միւս խուսափել գուրս .
Զի՛նչ գիւրիս ինձ քան ըզքեզ հարեալ ընդ միւս խուսափել գուրս .
Քաջ իսկ ի ճահ էր ինձ այդ . սըտուն լօգկին քո վըկայէ :

Դու արքայ , դու մեծազոր պատեալ ի գունդըս վառելոց
Աւանիկ անկեալ ի ձեռս անարգ մանկան տարագրելոյ : . . .
Իսկ ո՛ւր էր քաջն Աբեններ . այսպէս կենաց քոց հըսկիցէ .
Զարքայ այսպէս նա պաշտէ : Տես յո՛ եղեալ է քո ըզոյս ,
Եւ զբարկութիւն գարձուցեալ ո՛ւր : — Եւ արգ աղէ հաճ ինչ իցես .
Իցէ առեալ քո , արքայ , զակնյանդիման ընծայութիւն
Ըզըրրախ , զանմեղութեան եւ ըզգացմանցրս ախրասէր .
Սոյն սա չիցէ եւ նըշանակ սակաւ սիրոյն եւ մախանաց
Չարասէր եւ անխընամ պահպանութեան Աբեններեայ . . .
Յաղթեցեր , որդեակ իմ . ա՛հ յաղթեցեր : Տես , Աբեններ ,
Եւ կարկեաց :

ՍԱԻ .

ՄԵԼ .

ԴԱԻ .

ՅՈՎ .

ՄԵԼ .

ՍԱԻ .

Ո՛վ խընդութեանս :

Ա՛հ հայր իմ , հայր . . .

Օ՛ր ցընծութեան :

Ո՛վ փեսայդ իմ . . .

Յընծութեան այո այս օր եւ յաղթութեան :

Զքեզ այսօր ի ճակատու կամիմ զօրաց ըսպարապետ .
Օն այգմիկ հանդուրժեսցէ թող Աբեններ . հրամանք են իմ .
Նախանձ ի ձեզ ոչ եւս այլ՝ բայց բազում զօրըս կոսորել :
Յողնաթան , դու առ երի սիրոյ եղբօրդ իջես ի գաշա .
Կենաց քոց երաշխաւոր է ինձ Դաւիթ , եւ նորայն՝ դու :
Թէ Դաւիթ զօրավարէ , երաշխաւոր ինքն է Աստուած :
Աստուած առ իս զքեզ ածէ . ի՛նք փըրկեսցէ . . .

ՅՈՎ .

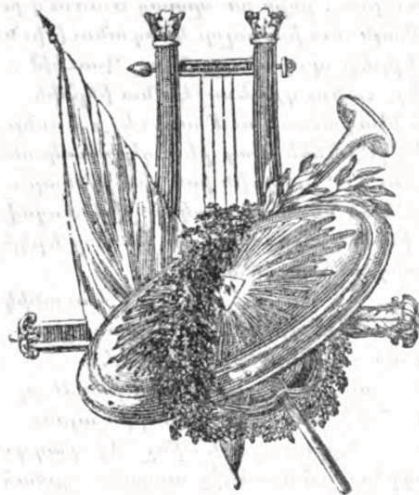
ՄԵԼ .

ՍԱԻ .

Արգ շատ է :

Եկ , որդեակ , ի խորանին նախ քան ըզմարտն առնուլ զուգի :
Զցաւս երկար պանդրխտութեան ամոքեսցէ հարանըդ սիրուն ,
Իւրովի խառնեալ ձեռամբ քեզ զանապակն ի պաշտաման :
Օ՛ն գուտար իմ , մասամբ իւրիք (զի քեզ եւեթ է կարելի)
Հայրենի յոչկամացըն վըիպանաց տո՛ւր ուղղութիւն :

Վերջ երկրորդի հանդիսին :

ՎԵՆԵՏԻԿ Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ